

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН**

**СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ ВИМІРИ
СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА**

Колективна монографія

УМАНЬ – 2019

УДК 101.1:316.32(477)](02)
С 69

Рекомендовано до друку Вченою радою історичного факультету
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини
(протокол № 3 від 30 жовтня 2019 року)

Редколегія:

проф., к.філос.н. Карасевич А.О. (гол. редактор),
к.філос.н., доц. Фицик І.Д.,
к.філос.н., доц. Запорожець М.О.,
к.юрид.н., викл. Олейнічук О.М.

Рецензенти:

к.політ.н., доц. Шачковська Л.С.,
к.філос.н., доц. Фуркало В.С.

С69 Соціально-філософські виміри сучасного українського суспільства: колективна монографія / За наук. ред. проф. Карасевича А.О. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2019. – 116 с.

Монографія підготовлена колективом науковців кафедри філософії та суспільних дисциплін Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини та орієнтована на дослідження і аналіз соціальних проблем, що стоять перед сучасним українським суспільством і сучасною наукою, та пошук і розробку їх вирішення.

У колі уваги дослідників – представників низки суспільних наук представлені: актуальні проблеми соціології (теорія та історія соціології, методологія та методи соціологічних досліджень, соціальні структури та соціальні відносини, соціологія освіти); актуальні проблеми політології (теорія та історія політичної науки, політичні інститути та процеси, політична культура та ідеологія, політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку); актуальні проблеми філософії (соціальна філософія; історія філософії; філософія культури; релігієзнавство; етика; філософія науки; філософія освіти); актуальні проблеми правознавства (конституційне право; кримінальне і цивільне право; історія держави та права; адміністративне і фінансове право; трудове право та право соціального забезпечення тощо). Монографія розрахована на науковців – істориків, політологів, філософів, соціологів, правознавців тощо, а також студентську молодь і всіх, хто цікавиться суспільними проблемами.

ЗМІСТ

Балановський Я.М. СОЦІАЛЬНА ПАТОЛОГІЯ У КОНТЕКСТІ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	5
Бондар С.С. СОЦІАЛЬНО – ОСОБИСТІСНІ ЧИННИКИ ТА ДЕТЕРМІНАНТИ ЗДІЙСНЕННЯ ТВОРЧОСТІ В ФОРМІ ПРАКТИЧНОЇ ВСЕЗАГАЛЬНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ КМА)	16
Карасевич А.О., Карасевич О.О. АПОСТОЛ СОЦІАЛЬНОЇ «ВІДЛИГИ» У СРСР: ЖИТТЯ ТА ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ	27
Коваль Д.С. СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТТЯ «ПРАВОВА КУЛЬТУРА»	36
Максимчук О.В. ІНСТИТУЦІЙНО-СТРУКТУРНІ ЗМІНИ СІЛЬСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА.....	42
Мартиненко Л.Б. СТРУКТУРА ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ЇЇ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ Й СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТА І ЙОГО ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ	51
Олейнічук О.М. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ СТ.175 КК УКРАЇНИ	56
Пархета В.І. ПРОБЛЕМАТИКА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	66
Фицик І.Д., Фицик Л.А. ІСТОРИКО-ЕКОНОМІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ 20-Х РР. ХХ СТ. ПРО СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНУ ІСТОРІЮ УКРАЇНСЬКОЇ ГЕТЬМАНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ	75

Фуркало В.І., Фуркало В.С. ПЕРШОПОЧАТКОВИЙ ХАСИДИЗМ	84
Цімоха Р. Р. ДЕСТИНАТОРИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА	96
Шачковська Л.С. АНАЛІЗ ДОСВІДУ ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	103

9. Савін Д. С. Проблема міжнародної правосуб'єктності транснаціональних корпорацій // Міжнародні читання з міжнародного права пам'яті професора П. Є. Казанського: матеріали четвертої міжнар. наук. конф. (м. Одеса, 8–9 лист. 2013 р.) / відп. за випуск к.ю.н., доц. М. І. Пашковський; Національний університет «Одеська юридична академія». – Одеса: Фенікс, 2013. С. 416–419.

10. Суб'єкти міжнародного права. URL: http://lutsk-ntu.com.ua/sites/default/files/mpp_lekciyi.pdf (дата звернення: 13.10.2019)

11. Ушаков Н. М. Государство в системе международно-правового регулирования / Н. М. Ушаков. М.: Наука, 1997. 210 с.

12. Цимбрівський Т. С. Доктринальні підходи до дослідження правосуб'єктності у міжнародному праві // Вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. 2012. Випуск 2. С. 91–100.

13. Четвериков А. О. Европейский Союз: новый этап интеграции // Общество, политика, наука: новые перспективы. М.: Моск. обществ. науч. фонд: Издательский центр научных и учебных программ, 2000. С. 134–142.

**Шачковська Л.С., к. політ. н., доц.
УДПУ імені Павла Тичини**

АНАЛІЗ ДОСВІДУ ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Анотація

Шачковська Л. С. Аналіз досвіду провідних країн світу щодо застосування стратегічних комунікацій для забезпечення національної безпеки держави. – Стаття.

Визначенно поняття та зміст стратегічних комунікацій, умов та чинників, що впливають на їх організацію; проаналізовано досвід передових країн світу в сфері застосування стратегічних комунікацій та сучасний стан українського страткому; дано оцінку ефективності застосування стратегічних комунікацій в Україні та пропозиції щодо її покращення для забезпечення національної безпеки держави.

Ключові слова: *стратегічні комунікації, інтернет технології, національна безпека держави, кібервійна, світовий інформаційний простір.*

Abstract

Shachkovska L. An analysis of the experience of the leading countries in the use of strategic communications for national security. – Article.

The concept and content of strategic communications, conditions and factors influencing their organization are defined; the experience of the leading countries in the sphere of strategic communications application and the current state of the Ukrainian stratum are analyzed; the effectiveness of strategic communications in Ukraine and proposals for its improvement to ensure the national security of the state are evaluated.

Key words: *strategic communications, internet technologies, national security of the state, cyberworld, world information space.*

Постановка проблеми. Стратегічні комунікації країн-членів НАТО мають певну національну специфіку, що ґрунтується на традиційних особливостях та зв'язках (Великобританія, Федеративна республіка Німеччина, Канада тощо). Для наочності відмінностей підходів до страткому в провідних країнах світу розглянемо їх особливості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з даної теми. Аналіз державного управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) здійснив Ситник Г.П., Ліпкан В.А. проаналізував правові засади розвитку інформаційного суспільства в Україні, Горбулін В.П. розглядає стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки, Колесник В.Т. запропонував концептуальні підходи до становлення системи державного управління національною безпекою України [6, 8, 10, 15].

Формулювання мети статті. *Метою є* аналіз існуючого стану застосування стратегічних комунікацій, оцінка його ефективності та пошук шляхів покращення для забезпечення національної безпеки держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стратегічні комунікації – скоординоване і належне використання комунікативних можливостей держави – публічної дипломатії, зв'язків із громадськістю, військових зв'язків, інформаційних та психологічних операцій, заходів, спрямованих на просування цілей держави [5]. Дане визначення, яке подане у Воєнній доктрині України, визначає завдання усім відповідальним міністерствам та відомствам, державним та недержавним установам, які залучені до застосування страткому. Очевидно, що у вислові «... усіх комунікативних можливостей держави...» закладене використання кожного доступного елементу інформаційної інфраструктури для втілення ідей та реалізації планів щодо надійного захисту національних інтересів держави як всередині країни, так і на міжнародній арені.

Сам термін «стратегічні комунікації» вперше використав в 2001 році голова наукової ради з оборони федерального комітету для надання незалежних консультацій міністру оборони США Вінсент Вітто. Було зазначено, що складні стратегічні комунікації можуть визначати порядок денний й створювати контекст, який сприятиме досягненню політичних, економічних та військових цілей [1]. З того часу сама ідея страткому в

США та інших провідних країнах світу та впливових міжнародних організаціях на кшталт НАТО, від влучного словосполучення трансформувалася у потужну відокремлену галузь діяльності, від успіху якої залежить досягнення їх стратегічних цілей.

Стратегічні комунікації – це нова концепція, прийнята у розвиток теорії інформаційних операцій, яка активно розроблялася Держдепартаментом, Міністерством оборони, іншими урядовими та неурядовими установами та організаціями Сполучених Штатів Америки. Під нею розуміється комплекс заходів щодо цілеспрямованого впливу на військово-політичне керівництво, різні суспільно-політичні сили, міжнародні організації, тобто на так звану цільову аудиторію інших країн (як ворожих, так союзних і нейтральних), що їх вживають різні урядові та неурядові установи та організації США, а також їх союзники.

Мета стратегічних комунікацій – переконання або примус цільової аудиторії до прийняття рішень або здійснення дій, спрямованих на формування, збереження або розвиток сприятливих умов для просування американських національних інтересів. При цьому використовуються такі засоби, як узгоджені інформаційні акції, ідеологічна обробка, різноманітні інформаційно-пропагандистські плани і програми [2].

У Сполучених Штатах до основних структур, які реалізують концепцію стратегічних комунікацій, відносяться Держдепартамент, Міністерство оборони, Агентство США з міжнародного розвитку та неурядові організації.

Слід зазначити, що в американському Держдепартаменті поняття “стратегічні комунікації” підміняють терміном “публічна дипломатія”. Однак “публічна дипломатія” насправді є складовим компонентом страткому і полягає в навмисному створенні в уявленнях цільової аудиторії ідеального іміджу США, американських ідеалів і способу життя за допомогою проведення інформаційних кампаній, акцій економічної, технічної та гуманітарної допомоги.

Міністерство оборони США в інтересах розвитку концепції в березні 2008 року провело першу конференцію на базі коледжу комітету начальників штабів у м. Норфолк, на якій були визначені основні принципи “стратегічних комунікацій”: кваліфіковане керівництво, правдоподібність, доступність, діалог, масштабність, узгодженість, цілеспрямованість, оперативність і безперервність [2]. Для уточнення концепції стратегічних комунікацій планується кожні два роки коригувати їх.

Принцип кваліфікованого керівництва. Керівники повинні чітко уявляти завдання стратегічних комунікацій для досягнення поставлених цілей у всіх областях своєї діяльності, включаючи матеріально-технічне забезпечення та розвідку.

Принцип правдоподібності. Дії, їх сприйняття і пояснення повинні бути правильно інтерпретовані і чітко скоординовані, а також викликати довіру у цільової аудиторії.

Принцип доступності. Необхідне глибоке розуміння культури, ідентичності, способу життя, історії та суспільного ладу об'єкту впливу. Аудиторія сприймає дії відповідно до власної шкали цінностей. Без розуміння менталітету цільової аудиторії неможливо досягти заданого результату. Усвідомлення впливу суб'єктивних факторів (культурного, лінгвістичного, історичного, релігійного, природного та інших) важливо для ефективного впливу на цільову аудиторію. При цьому побудова відносин і взаємодії з різними організаціями, місцевим населенням, науковими колами, комерційними та некомерційними організаціями сприяє кращому розумінню цільової аудиторії.

Принцип діалогу. Багатосторонній обмін думками сприяє взаєморозумінню і встановленню довірчих відносин.

Принцип масштабності. Стратегічні комунікації не мають часових або просторових кордонів.

Принцип узгодженості дій. Стратегічні комунікації передбачають узгоджені, інтегровані на всіх рівнях в єдину систему дії, тобто являють собою процес, що відбувається за єдиним задумом і планом на всіх рівнях ієрархії як по “вертикалі” – від тактичного до стратегічного, так і по “горизонталі” – у межах одного рівня. Керівники координують і узгоджують свої дії, можливості і засоби в зонах відповідальності, впливу та інтересів з метою отримання необхідного результату. Кожна структура чи організація є частиною системи комунікацій.

Принцип цілеспрямованості. Стратегічні комунікації повинні бути спрямовані на отримання конкретно заданого (бажаного) результату. Це не тільки “ще один засіб в арсеналі керівника”, а керівництво до дії для всіх структур, узгоджене із завданнями для досягнення поставлених цілей. Процес комунікації, зміст, цілі та практичні кроки залежать від політики, стратегічних поглядів, підходів до планування операцій та прийнятих управлінських рішень.

Принцип оперативності. Необхідний правильний вибір аудиторії, інформації, часу і місця вчинення акцій. Стратегічні комунікації повинні бути сфокусовані на довгострокових результатах. Оперативне реагування на мінливі умови і кризові ситуації може дати стратегічний ефект. Стратком повинен досягати цільової аудиторії за допомогою спеціальних повідомлень, значущих саме для даної аудиторії. СК призвели до необхідності широкого обговорення проблеми синхронізації ідей, дій та інформації для досягнення глобальних стратегічних цілей. При цьому вплив на процес прийняття рішень противником є ключовим моментом і часто обмежений часовими рамками для інформаційного впливу з метою досягнення бажаного ефекту.

Принцип безперервності. Стратегічні комунікації – безперервний процес, для успішного здійснення якого необхідна наявність постійного зворотного зв'язку між плануванням і діями з одного боку і аналізом з оцінкою результатів цих дій – з іншого. В ідеальному випадку він повинен проходити швидше, ніж у супротивника.

Процес реалізації стратегічних комунікацій складається з наступних етапів:

- уточнення політичних цілей;
- розпізнавання цільової аудиторії;
- визначення бажаного поведінкового ефекту об'єкта впливу;
- проведення аналізу аудиторії (які її уявлення, позиції, поведінку і як їх необхідно змінити);
- визначення ідеологічних установок;
- формулювання основних цілей для підготовлених повідомлень і запланованих акцій;
- узгодження інформаційного впливу, організованих акцій і політичних дій;
- синхронізація дій носіїв інформації за часом рамки;
- планування першочергових заходів і контрзаходів;
- оцінка результатів і коригування планів.

В якості носіїв інформації відповідно до концепції стратегічних комунікацій можуть виступати інформаційні та фізичні домени.

До інформаційних доменів відносяться радіо, наземне, кабельне та супутникове телебачення, преса, Інтернет, потокове відео, мобільні телефони, громадські організації та чутки.

Фізичними доменами є військові навчання, демонстрація сили, візити, конференції, різні робочі семінари, наукові та військові обміни, асоціації випускників, організація і проведення відновлювальних робіт, торгівля і гуманітарна допомога, завдяки яким військово-політичне керівництво США намагається викликати симпатії до своєї країни або страх перед їх міццю.

Арсенал засобів стратегічних комунікацій різноманітний. До них насамперед належать засоби масової інформації, а також зв'язок і телекомунікації, інфраструктура бездротового зв'язку, соціологічні дослідження, культурологічні та лінгвістичні засоби, виборчі технології та методики підрахунку голосів виборців, масові тренінги та освітні програми.

Згідно з рішенням американського конгресу науково-дослідні роботи з використання теорії стратегічних комунікацій організовуються і проводяться в Міністерстві оборони США, в бойових командуваннях, управлінні заступника міністра оборони по розвідці, об'єднаному штабі і Держдепартаменті. Безпосередньо в міністерстві оборони за організацію

досліджень відповідає заступник міністра із закупівель, технологій і тилу (заступник із закупівель, технологій і логістики).

У військовому відомстві активно проводяться науково-дослідні роботи з розвитку засобів моделювання та оцінки соціальних комп'ютерних мереж, моніторингу засобів масової інформації, моделювання динаміки розвитку різних систем і створення єдиного середовища “стратегічних комунікацій” як усередині Міністерства оборони, так і між різними відомствами.

У 2009 фінансовому році виділено кошти на заходи, пов'язані з дослідженням і створенням нових технологій по формуванню “зони довіри” для стратегічних комунікацій. Розробки ведуться також у сфері контролю та аналізу комп'ютерних мереж, машинного перекладу, інноваційного аналізу і виборчих технологій [2].

Відділ технологій швидкого реагування при управлінні науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт та відділ забезпечення нетрадиційних бойових дій (нерегулярної війни) при апараті помічника міністра оборони зі спецоперацій і конфліктів низької інтенсивності та взаємопов'язаними можливостям, займаються дослідженнями в галузі використання можливостей теорії стратегічних комунікацій в загальнодержавному масштабі. Ці структури налагодили тісну взаємодію з відповідними апаратами держсекретаря з питань публічної дипломатії та зв'язків з громадськістю, з національним контртерористичним центром, агентством США з міжнародного розвитку, міністерствами внутрішньої безпеки та юстиції, а також з неурядовими організаціями.

Науково-технічні засоби, що використовуються в інтересах формування “зони довіри” для стратегічних комунікацій, за класифікацією Міністерства оборони США поділяються на п'ять груп:

Перша – засоби аналізу інформації, що забезпечують і надають доступ до об'єктів інфраструктури. Вони аналізують весь спектр інформаційних ресурсів, починаючи від звичайних новин і закінчуючи професійним ринком інформації.

За допомогою даних засобів проводиться семантичний аналіз повідомлень, спрямований на виявлення в різних мережевих ЗМІ країни або регіону тематичної інформації, що характеризує їхню позицію з питань, що зачіпають безпеку або створює загрозу національним інтересам США.

З метою виявлення ідеологій, форм і способів дій екстремістів, а також встановлення їх лідерів планується здійснювати постійний (цілодобовий) контроль Інтернет-блогів, Інтернет-сайтів, сайтів для обміну файлами типу YouTube або Twitter, визначати ідентифікаційні дані користувачів, які розміщують свої повідомлення на цих сайтах і вести контрпропаганду в інформаційних мережах.

Крім того, передбачається розвивати мовлення в КХ- і УКХ-діапазонах через супутники-ретранслятори, розташовані на геостационарних орбітах, які забезпечують можливість прийому сигналу звичайними радіоприймачами на території ворожих США країн.

Друга – громадські кошти масових комунікацій – це інформаційні бази даних, безпосередньо ЗМІ, віртуальні спільноти.

Сполучені Штати Америки планують створювати інтегровані соціальні мережі на платформі Web 2.0 мультимедіа в країнах зі слабо розвиненою телекомунікаційною інфраструктурою, які використовують стільниковий зв'язок для виходу в Інтернет. Це найбільш актуально для держав, що знаходяться в зонах відповідальності центрального, європейського і африканського командувань ЗС США.

В системі аналізу та контролю соціальних мереж особливу увагу планується звернути насамперед на виявлення соціальних зв'язків керівництва та інших ключових фігур різних країн і вивчення їх психологічних портретів. Технічні можливості дозволяють забезпечити мережеву ідентифікацію будь-якого користувача за його мережевими зв'язкам (контактам).

Третя – “засоби діалогу”, які призначені для аналізу радикальних і контррадикальних повідомлень та ідей.

При цьому проводиться аналіз в масштабі, близькому до реального, часу і ранжування за важливістю повідомлень. Програмне забезпечення дозволяє щодня перевіряти безліч газет в кожній європейській країні, відбирати повідомлення за ключовими словами, ранжувати позитивні і негативні висловлювання, що зачіпають інтереси США.

Четверта – засоби моделювання та прогнозу, які застосовують ігрове і альтернативне, багатоваріантне моделювання з метою прогнозування розвитку обстановки на основі отриманих даних, а також прогнозування можливих реакцій цільової аудиторії на цілеспрямований інформаційний вплив.

П'ята – засоби тренування взаємодії, які використовуються для відпрацювання питань взаємодії як всередині урядових структур, так і між урядовими установами та неурядовими організаціями.

В даний час ні Міністерство оборони США, ні Державний департамент не мають єдиної бази, де збирається аналітична інформація, отримана в результаті діяльності агентств в рамках концепції “стратегічних комунікацій”. Для формування єдиного банку даних потрібно близько 2 мільйонів доларів. Даний банк стане основою для створення єдиної автоматизованої системи ситуаційного аналізу та попередження вартістю близько 9 мільйонів доларів. На думку експертів Міністерства оборони країни, введення в експлуатацію даної системи дозволить істотно скоротити час на прийняття рішень і добитися значної інформаційної переваги.

Із залученням вищеназваних засобів проводиться пошук способів розміщення локальних ресурсів з доступом через Інтернет (книг, кіно, журналів тощо, які містять елементи впливу на цільову аудиторію), доступних для завантаження будь-яким користувачем.

Передбачається за допомогою спеціально підібраних публікацій, оповідань, міфів, символічних асоціацій, комп'ютерних ігор сформувати в мережі, і в першу чергу у мусульманського населення, нове, вигідне американському керівництву сприйняття народної дипломатії США.

При цьому важливо враховувати рівень розвитку країни, культури, виборчої системи, у зв'язку з чим намічається створити засоби і бази даних, адаптовані до лінгвістичних, соціальних і культурних особливостей об'єкту впливу. Крім того, планується проведення досліджень в області культурологічних відмінностей, особливостей розумового процесу та процесу прийняття рішень цільової аудиторії.

Будуть також проведені заходи щодо організації фізіологічного захисту персоналу стратегічних комунікацій на випадок сплеску соціальної напруженості, стихійних лих або застосуванні зброї масового ураження.

Пріоритетною умовою досягнення геополітичного домінування на світовій арені в Китаї вважається ефективне застосування доктрини інформаційного протиборства, яка розробляється китайськими воєнними теоретиками із середини 80-х років ХХ століття. Китайська система поглядів на ведення інформаційного протиборства має комплексний характер та базується на давньокитайських стратегемах Сунь Цзи, теорії “народної війни” Мао Цзедуна, а також оригінальних поглядах на веденні збройної боротьби на стратегічному, оперативному і тактичному рівнях. При цьому основний акцент робиться на введенні противника в оману та пошук асиметричних методів протидії. Основною метою інформаційного протиборства вважається досягнення інформаційної переваги в глобальному інформаційному просторі та забезпечення надійної інформаційної безпеки КНР шляхом проведення широкого спектру взаємоузгоджених заходів у різних сферах (політичній, економічній, культурній, військовій тощо). Традиційними методами ведення інформаційного протиборства китайська сторона вважає залякування, нарощування інформаційного потенціалу, підвищення інформатизації військ, економічна і культурна експансія, інформаційно-психологічний тиск на цільові аудиторії [7].

Зазначена концепція успішно застосовувалась Китаєм в ході боротьби з опозиційними силами, придушення масових акцій протесту всередині країни, ведення інформаційних операцій проти Тайваню. Крім того, вона показала свою ефективність в процесі посилення КНР свого геополітичного впливу в країнах Південно-Східної Азії. Разом з тим, зростаюча роль Китаю на міжнародній арені та намагання китайського керівництва розширити зону свого зовнішньополітичного впливу в

Африці, Латинській Америці, а особливо в Європі, продемонстрували неефективність традиційних китайських методів інформаційного протиборства. З огляду на це, китайське керівництво взяло курс на трансформацію системи інформаційного протиборства та поступовий перехід до концепції стратегічних комунікацій.

Визначення концепції страткому, як системи довготривалих взаємопов'язаних дій на стратегічному, оперативному і тактичному рівнях, яка дозволяє виявити цільові аудиторії, визначити ефективні канали впливу на них з метою забезпечити необхідний стійкий характер їх поведінки, повністю відповідає китайській доктрині інформаційного протиборства. Тому з трьох основних форм реалізації стратегічних комунікацій – зв'язки з громадськістю, публічна дипломатія та інформаційні операції – пріоритетною китайська сторона вважає останню. Разом з тим, згідно із сучасними поглядами китайських експертів, ведення інформаційних дій у значній мірі повинно відбуватись поза воєнною сферою та базуватися на принципі поступової інтеграції існуючих факторів досягнення національної могутності – побудови ефективних збройних сил, створення потужної економіки, розвитку дипломатії та забезпечення інформаційної переваги.

З огляду на це, реалізація китайською стороною концепції стратегічних комунікацій відрізняється довгостроковим характером та чіткою узгодженістю дій. Так, при реалізації своїх зовнішньополітичних цілей Китай орієнтується не на демонстрацію своєї воєнної потужності, як це робить Російська Федерація, чи прагнення до гегемонії своїх цінностей в світі (основна слабкість страткому США), а на донесення до іноземної аудиторії ідеї взаємовигідного співробітництва на рівних умовах. При цьому Китай підкреслює пріоритетність економічних відносин та відсутність будь-яких амбіцій щодо створення власних зон геополітичного впливу.

Неконфронтаційний характер стратегічних комунікацій Китаю доповнюється активною діяльністю у сфері публічної дипломатії (створення Міністерством освіти КНР в зарубіжних державах так званих Інститутів Конфуція, активне використання системи міжнародних наукових і культурних контактів тощо) та зв'язків з громадськістю. Крім того з 2009 року спостерігається тенденція до значного розширення кількості китайських засобів масової інформації, орієнтованих на іноземну аудиторію, та вихід найбільших інформаційних агентств, теле- та радіоканалів у світовий інформаційний простір, що позитивно впливає на імідж Китайської Народної Республіки на міжнародній арені [7].

Разом з тим, слабкою стороною страткому Китаю залишається бюрократизація та заідеологізованість процесу надання інформації закордонним споживачам, а також неспроможність керівництва країни оперативно нівелювати об'єктивну інформацію щодо наявних гострих

соціальних та економічних проблем. При цьому китайський досвід показує, що успіх стратегічних комунікацій залежить від здатності країни не тільки донести до цільової аудиторії чітко виражені та узгоджені послання, а доповнити їх конкретними діями, які не суперечитимуть визначеним установкам і уявленням.

Таким чином, стратегічний курс на розвиток концепції інформаційного протиборства з поступовим переходом до стратегічних комунікацій з метою розширення свого геополітичного впливу залишається пріоритетним для Китаю. При цьому основними особливостями застосування стратегічних комунікацій китайською стороною є:

- визначення інформаційних операцій як основної форми реалізації стратегічних комунікацій;
- довгостроковий і узгоджений характер інформаційних дій в рамках стратегічних комунікацій;
- створення централізованої системи організації та проведення заходів публічної дипломатії та зв'язків з громадськістю, залучення до цього процесу всіх державних ресурсів;
- неконфронтаційний характер концепції стратегічних комунікацій, зосередження зусиль на “м'якій” економічній і культурній експансії;
- пріоритетність забезпечення виходу китайських мас-медіа у світовий інформаційний простір як одного з головних чинників створення позитивного міжнародного іміджу держави.

При цьому відсутність ідеологічної гнучкості, намагання приховати наявність значних внутрішніх проблем, а також не відповідність ключових повідомлень конкретним політичним крокам суттєво знижує ефективність стратегічних комунікацій Китайської Народної Республіки.

Висновки дослідження. Підсумовуючи усе вищезазначене, слід відмітити, що вміле та узгоджене використання наведених складових стратегічних комунікацій є визначальним у забезпеченні національної безпеки будь якої держави. Досвід передових країн світу засвідчує, що наполеглива робота з реалізації стратегічних комунікацій неодмінно приносить свої плоди та запобігає виникненню конфліктних ситуацій політичного, економічного, соціального та військового характеру.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Report of the Defense Science Board Task Force on Managed Information Dissemination [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.acq.osd.mil/dsb/reports/ADA396312.pdf/>.

2. US Department of Defense : Report on Strategic Communication [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/dod/dod_report_strategic_communication_11feb10.pdf.

3. Абрамов В. И. Безопасность / В.И. Абрамов // Государственное управление в сфере национальной безопасности: словарь-справочник / Сост.: Г. П. Сытник, В. И. Абрамов, В. Ф. Смолянюк и др.; под общ. ред. Г. П. Сытника. – К.: НАДУ, 2012. – 349 с.

4. Висновки і рекомендації щодо внесення змін до Закону України "Про основи національної безпеки України". Аналітична записка / Нац. ін-т стратег. дослід. при Президентові України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.niss.gov.ua/articles/1775.

5. Воєнна доктрина України, затверджена Указом Президента України від 24 вересня 2015 року – № 555/2015 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/5552015-19443>.

6. Горбулін В. П. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки: монографія / В.П. Горбулін. – К.: НІСД, 2011. – 288 с.

7. Ибрагимова Г. С. Стратегия КНР в области управления интернетом и обеспечения информационной безопасности // Индекс безопасности №1 (104), 2011. – 78-79 с.

8. Колесник В. Т. Концептуальна модель національної безпеки України. – Імперативи розвитку цивілізації / В. Т. Колесник // Інформаційна безпека у воєнній сфері. Сучасний стан та перспективи розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 31 березня 2015 р. / Нац. ун-т оборони ім. Івана Черняхівського. – К.: ФОП О. С. Ліпкан, 2015. – С. 167–170.

9. Ліпкан В. А. Національна безпека України: монографія / В. А. Ліпкан. – К.: Кондор, 2013. – 437 с.

10. Ліпкан В. А. Правові засади розвитку інформаційного суспільства в Україні: [моногр.] / В. А. Ліпкан, І. М. Сопілько, В. О. Кір'ян; за заг. ред. В. А. Ліпкана. – К.: ФОП О. С. Ліпкан, 2015. – 633 с.

11. Про невідкладні заходи щодо захисту України та зміцнення її обороноздатності: Указ Президента України від 28 серпня 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua/go/744/2014

12. Про План законодавчого забезпечення реформ в Україні: Постанова Верховної Ради України від 4 червня 2015 р. № 509-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 31. – Ст. 297.

13. Про Стратегію сталого розвитку "Україна – 2020": Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua/go/5/2015

14. Семенченко А. І. Методологія стратегічного планування у сфері державного управління забезпеченням національної безпеки України: монографія / А. І. Семенченко. – К.: НАДУ, 2008. – 428 с.

15. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): підруч. / Г. П. Ситник. – К.: НАДУ, 2012. – 544 с.

References

1. Report of the Defense Science Board Task Force on Managed Information Dissemination [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.acq.osd.mil/dsb/reports/ADA396312.pdf/>.

2. US Department of Defense : Report on Strategic Communication [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/dod/dod_report_strategic_communication_11feb10.pdf.

3. Abramov V.Y. Bezopasnost / V.Y. Abramov // Hosudarstvennoe upravlenye v sfere natsionalnoi bezopasnosti: slovar-spravochnyk / Sost.: H.P. Сытнык, V.Y. Abramov, V.F. Smolianiuk y dr.; pod obshch. red. H.P. Сытныка. – К.: NADU, 2012. – 349 s.

4. Vysnovky i rekomendatsii shchodo vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy "Pro osnovy natsionalnoi bezpeky Ukrainy". Analitychna zapyska / Nats. in-t strateh. doslid. pry Prezydentovi Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: www.niss.gov.ua/articles/1775.

5. Voienna doktryna Ukrainy, zatverdzhena Ukazom Prezydenta Ukrainyvid 24 veresnia 2015 roku – № 555/2015 – [Elektronnyi resurs]. – Rezhymdostupu : <http://www.president.gov.ua/documents/5552015-19443>.

6. Horbulin V.P. Stratehichne planuvannia: vyrishennia problem natsionalnoi bezpeky: monohrafiia / V.P. Horbulin. – К.: NISD, 2011. – 288 s.

7. Ybrahymova H.S. Stratehiia KNR v oblasti upravleniia ynternetom y obespecheniia ynformatsyonnoi bezopasnosti // Yndeks bezopasnosti №1 (104), 2011. – 78-79 s.

8. Kolesnyk V.T. Kontseptualna model natsionalnoi bezpeky Ukrainy. – Imperatyvy rozvytku tsyvilizatsii / V.T. Kolesnyk // Informatsiina bezpeka u voienii sferi. Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, m. Kyiv, 31 bereznia 2015 r. / Nats. un-t oborony im. Ivana Cherniakhovskoho. – К.: FOP O. S. Lipkan, 2015. – S. 167–170.

9. Lipkan V.A. Natsionalna bezpeka Ukrainy: monohrafiia / V.A. Lipkan. – К.: Kondor, 2013. – 437 s.

10. Lipkan V.A. Pravovi zasady rozvytku informatsiinoho suspilstva v Ukraini: [monohr.] / V.A.Lipkan, I.M.Sopilko, V.O.Kirian; za zah.red. V.A.Lipkana. – К.: FOP O.S.Lipkan, 2015. – 633 s.

11. Pro nevidkladni zakhody shchodo zakhystu Ukrainy ta zmitsnennia yii oboronozdatnosti: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 28 serpnia 2014 r. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: www.zakon.rada.gov.ua/go/744/2014

12. Pro Plan zakonodavchoho zabezpechennia reform v Ukraini: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 4 chervnia 2015 r. № 509-VIII // Vidomosti Verkhovnoi Rady. – 2015. – № 31. – St. 297.

13. Pro Stratehiiu staloho rozvytku "Ukraina – 2020": Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 12 sichnia 2015 r. № 5/2015 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: www.zakon.rada.gov.ua/go/5/2015

14. Semenchenko A. I. Metodolohiia stratehichnoho planuvannia u sferi derzhavnogo upravlinnia zabezpechenniam natsionalnoi bezpeky Ukrainy: monohrafiia / A.I. Semenchenko. – K.: NADU, 2008. – 428 s.

15. Sytnyk H.P. Derzhavne upravlinnia u sferi natsionalnoi bezpeky (kontseptualni ta orhanizatsiino-pravovi zasady): pidruch. / H.P. Sytnyk. – K.: NADU, 2012. – 544 s.

Наукове видання

**СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ ВИМІРИ
СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА**

Монографія

Підписано до друку ■■■.■■■.2019 р. Формат 60х90 1/32.
Папір офсетний. Обл.-вид. арк. ■■■. Ум. друк, арк. ■■■.
Тираж 300 прим. Замовлення № 000■■■.

Видавничо-поліграфічний центр «Візаві»
20300, м. Умань, вул. Тищика, 18/19
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2521 від 08.06.2006.
тел. (04744) 4-64-88, 4-67-77, (067) 104-64-88
vizavi-print.jimdo.com
e-mail: vizavi008@gmail.com